

РЕШЕНИЕ

№ 16981

гр. София, 19.05.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 29 състав, в
публично заседание на 29.04.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Танка Цонева

при участието на секретаря Макрина Христова, като разгледа дело номер **2674** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от АПК, вр. чл.68 от Закон за защита от дискриминация (ЗЗДискр.).

Образувано е по жалба на Министъра на образованието и науката, представляващ Министерство на образованието и науката чрез процесуалния му представител – С. С.-държавен експерт срещу Решение № 8/14.01.2025 г. на Комисия за защита от дискриминация по преписка № 307/2023 г. в относимите части – т. I, II, V и VI.

С обжалваното решение е установено, че:

I. Министърът на образованието и науката, в качеството му на ръководител на Министерството на образованието и науката, е допуснал бездействие, изразено в липса на ясни инструкции и указания по прилагане на Анекс Д01-192/10.08.2023 г. към КТД 01 - 269/06.12.2022 г., с който са въведени съответни критерии за определена група лица, на които следва да им бъде увеличен размерът на основното трудово възнаграждение, изплащано със задна дата, с което е създад предпоставки за неравно третиране на лица в поверената му образователна система, което е нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр., и представлява непряка дискриминация, като вследствие на това С. И. С. е била по-неблагоприятно третирана поради факта, че е пенсионирана към датата 01.07.2023 г.

II. На основание чл. 47, т. 6 от Закона за защита от дискриминация е препоръчано на ответната страна - министъра на образованието и науката, представляващ Министерството на образованието и науката да съблюдава за спазването на Закона за защита от дискриминация, като не допуска извършването на неравно третиране и дискриминация.

III. Действията на ответната страна С. Я. М. - директор на ОУ „Л. К.“ - [населено място],

представляващ работодателя, са естествено следствие от указанията, дадени от Министерството на образованието и науката, т.е. в условията на обвързана компетентност той е бил длъжен да се съобрази с тези указания, и съответно при съобразяване на указанията, като е отказал да изплати полагащото се на С. С. увеличение на трудовото ѝ възнаграждение, съгласно Анекс Д01-192/10.08.2023 г. към КТД 01- 269/06.12.2022 г. и Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4/2017 г. за нормиране и заплащане на труда, не е допуснал нарушение на чл. 14 от ЗЗДискр. по признаци „лично положение“ и „възраст“ по отношение на жалбоподателката С. И. С..

IV. Ответната страна ОУ „Л. К.“ - [населено място], представлявано от директор, не е допуснала нарушение на чл. 14 от ЗЗДискр. по признаци „лично положение“ и „възраст“ по отношение на жалбоподателката С. И. С..

V. Ответните страни - Министърът на образованието и науката, представляващ МОН; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България; Сдружение на директорите в средното образование в Република България; Синдикат на българските учители; Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ и Независим учителски синдикат към КНСБ (всички представлявани от техните председатели), в качеството им на страни по Анекс ДО 1-192/10.08.2023 г. към браншови КТД 01 -269/06.12.2022 г. за системата на образованието - чрез непрецизната и неизчерпателна формулировка на текста на Анекса са създали привидно неутрална разпоредба, като са допуснали по този начин разнопосочното му тълкуване и различното му прилагане в частност спрямо лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г. и са създали предпоставки и условия за неравно третиране спрямо С. И. С..

VI. На основание чл. 47, т. 6 от Закона за защита от дискриминация е препоръчано на ответните страни - страните, подписали Анекс Д01-192/10.08.2023 г. към КТД 01 -269/06.12.2022 г. занапред при колективното трудово договаряне, сключването на колективни трудови договори и анекси към тях да съблюдават за спазването на Закона за защита от дискриминация, като за в бъдеще не допускат извършването или създаването на предпоставки за неравно третиране и дискриминация чрез привидно неутрални разпоредби.

VII. Ответната страна - заместник-министърът на образованието и науката - Е. Л. не е извършила пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във вр. с чл. 4, ал. 1 на ЗЗДискр., съгласно защитените по чл. 4, ал. 1 признаци „лично положение“ и „възраст“ спрямо жалбоподателката С. И. С..

В жалбата се излагат съображения за незаконосъобразност на атакуваното решение, поради неправилно приложение на материалния закон и несъответствие с целта на закона. В тази връзка, се твърди, че неправилно в атакуваното решение били анализирани текстовете на Анекс Д01-192/10.08.2023 г., като било посочено, че същият „...установява привидно неутрални разпоредби“, а не се отчитал фактът, че подобни текстове имало на много места в нормативната уредба и увеличенията на заплатите в различни сектори и отрасли със задна дата била честа практика, като никъде до този момент не възниквали подобни въпроси и никъде не се е поставял и коментирал въпросът за увеличение на заплати на работници и служители с прекратени трудови правоотношения.

Релевират се доводи, че предметът на жалбата на С. С. до Комисията за защита от дискриминация не касаел установяване на дискриминация, а обуславял гражданскоправен спор относно прилагането на разпоредбите, свързани с дължимостта на трудовото възнаграждение на педагогическия персонал, който въпрос следвало да се реши от компетентния граждански съд. Ето защо, жалбата с която била сезирана Комисията за защита от дискриминация се явявала недопустима.

По –нататък, в жалбата се излагат аргументи, че Министерство на образованието и науката и

социалните му партньори подписали Анекс на 10.08.2023 г. към КТД от 06.12.2022 г., който предвиждал, считано от 01.01.2023 г. увеличение на индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogическия персонал и съответните разходи за осигурителните им вноски. Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. били разчетени средствата за увеличение на възнагражденията и свързаните с тях плащания на педагогическите специалисти от 01.01.2023 г. с 15 %, както и на работните заплати на непедagogическия персонал, които били обвързани с минималната работна заплата за страната, от 01.01.2023 г.

Според жалбоподателя наличието на валидно действащо трудово правоотношение било абсолютна предпоставка за реализиране на посоченото увеличение, тъй като от една страна, трудовото възнаграждение като елемент на трудовото правоотношение се определяло с индивидуалния трудов договор, а от друга страна, трудовото правоотношение определяло кръга от лицата - работници и служители, за които трябвало да се приложат съответните разпоредби. Качеството работник и служител (съответно и педагогически специалист по ЗПУО) се определяло единствено от разпоредбите на Кодекса на труда (КТ) при наличието на трудово правоотношение. Ако трудовият договор на работника и/или служителя бил прекратен (независимо от причината), то последният не попадал в кръга лица, определен в нормативната уредба, както и в КТД и съответно в Анекса към него. Кодексът на труда точно и ясно очертавал момента, в който влизал в сила КТД. Текстът на чл. 54, ал. 1 от КТ регламентирал, че КТД влиза в сила от деня на сключването му, доколкото в него не е уговорено друго. От текста на Анекса се установявало, че „друго“ не е уговорено, а посочената в Анекса дата 01.01.2023 г. не представлявала дата на влизане в сила на договорните клаузи, а началният момент, от който се увеличават работните заплати на лицата, притежаващи качеството работници и служители към момента на постигане на договореността - 10.08.2023 г., т.е. според жалбоподателя основанието за увеличение на работната заплата възниквало на 10.08.2023 г. с подписване на Анекса към КТД. Предвиденият минимален размер на основната работна заплата за системата на предучилищното и училищното образование съгласно чл. 27, ал. 1 от Анекса се определял, считано от 01.01.2023 г. единствено за тази категория лица, които притежавали качеството педагогически специалист към датата на увеличението. Аналогично било и предвиденото в § 3 от Заключителната разпоредба на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда (обн. ДВ. бр. 75 от 01.09.2023 г., в сила от 01.09.2023 г.), където се сочело, че минималните размери на основните месечни работни заплати на педагогическите специалисти влизат в сила от 1 януари 2023 г., но тази разпоредба касаела само лицата, които притежавали качеството педагогически специалист.

В жалбата се изразява становище, че в Анекс Д01-19/10.08.2023 г. ясно и точно било определено кои лица имат право на увеличение на работните заплати, считано от 01.01.2023 г., а именно заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogическия персонал и съответните разходи за осигурителните им вноски. В случай, че било указано да се изплатят увеличени възнаграждения на бивши педагогически специалисти, то този вид указания се явявали незаконосъобразни, тъй като пред работодателите не съществувала правна възможност за лицата с прекратени трудови правоотношения до момента на определяне и договаряне на новите работни заплати да получат разликата от увеличението на индивидуалните работни заплати за минал период от време. За работодателя била регламентирана възможност едностранно да увеличава трудовото възнаграждение на работника или служителя, съгласно чл. 118. ал. 3 от КТ, включително в случаите, когато то се извършва по силата на нормативен акт или колективен трудов договор. Тъй като изменението засягало елемент от съдържанието на трудовия

договор, волеизявлението на работодателя се правило в писмена форма, като се връчвало на работника или служителя, и ставало част от трудовото му досие (чл. 128б, ал. 2 от КТ). При наличие на указания от министъра на образованието и науката за изплащане на увеличени възнаграждения на лица, които не са в трудови правоотношения с работодателя, то тези указания били невъзможни за изпълнение от работодателите и в противоречие с КТ.

Конкретното увеличение на работната заплата на всеки педагогически специалист в съответствие с подписаните договорености в КТД и анексите към него се извършвало при условията на индивидуалното договаряне с допълнително споразумение към трудовия договор, като конкретните размери на индивидуалните основни работни заплати се определяли в индивидуалния трудов договор. В конкретния случай това било невъзможно да се осъществи, тъй като трудовият договор на С. С. бил прекратен преди договореността в Анекса.

На следващо място, в жалбата се излагат аргументи, че необосновано и неправилно било твърдението в обжалваното решение за неравно третиране по признаци „лично положение“ и „възраст“ на С. С., което останало недоказано в хода на производството. Сочи се, че С., като учител е била третирана наравно с всички останали лица, заемащи сходна длъжност в училището, в това число и във връзка с трудовото ѝ възнаграждение. Ето защо, дискриминация във връзка с упражняваното от нея право на труд не била осъществена, тъй като към момента на възникване на сочените от нея обстоятелства, тя вече не упражнявала трудова дейност в училището. Липсвало извършено нарушение по смисъла на ЗЗДискр., както и данни и за по-неблагоприятно третиране на С. С. в сравнение с други лица, които се намирали в сравнимо сходно положение.

По изложените съображения се отправя молба към съда да се произнесе с решение, с което да отмени административния акт в оспорените части, като незаконосъобразен.

В съдебното заседание, проведено по делото жалбоподателят, редовно призован не изпраща процесуален представител.

Ответникът – Комисия за защита от дискриминация, редовно призован, не изпраща представител в проведеното съдебно заседание. В съда е депозирано писмено становище от гл.юрк.С. по хода и по същество на делото. В същото се отправя молба към съда жалбата да бъде оставена без разглеждане в частите, с които се оспорва дадената препоръка на основание чл. 47, т. 6 ЗЗДискр., а в останалата част да бъде отхвърлена като неоснователна и оспореното решение на КЗД да бъде оставено в сила, като правилно и законосъобразно. При такъв изход на правния спор претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на претендираните разноски за адвокатско възнаграждение от насрещните страни, ако същите надхвърлят нормативно установения минимум.

Заинтересованите страни – С. И. С.; ОУ „Л. К.“ – [населено място]; С. Я. М. – директор на ОУ „Л. К.“ – [населено място]; Зам.министър на образованието и науката; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България; Сдружение на директорите в средното образование в Република България; Синдикат на българските учители към КНСБ; Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ и Независим учителски синдикат към КНСБ –редовно призовани, не изпращат представител в проведеното по делото съдебно заседание и не изразяват становище по основателността на жалбата.

Софийска градска прокуратура, редовно призована, не взема участие в производството по делото и не изразява становище по законосъобразността на оспорения акт.

Съдът като прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства и взе предвид доводите на страните, приема от фактическа страна следното:

Производството пред КЗД е образувано по жалба на С. И. С. с вх. № 44-00- 4108/23.11.2023 г. и допълнението към нея с вх. № 44-00-4324/12.12.2023 г. срещу ОУ „Л. К.“ - [населено място],

представявано от директора С. Я. М., Министъра на образованието и науката, представляващ Министерство на образованието и науката и срещу Заместник-министъра на образованието и науката - д-р Е. Л., във връзка с практиката по прилагането на КТ Д01 -269/06.12.2022 г. и Анекс Д01-192/10.08.2023 г.

В жалбата се сочи, че на 01.07.2023 г. със Заповед № 250/06.06.2023 г. на директора бил прекратен трудовият договор на жалбоподателката в ОУ „Л. К.”- [населено място], поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Трудовият ѝ стаж в посоченото училище бил 39 години, а общият педагогически стаж бил 43 години. С Анекс № Д01-192 от 10.08.2023 г. към Колективен трудов договор за системата за предучилищно и училищното образование Д01-269 от 06.12.2022 г., сключен между МОН, Съюза на ръководителите в системата на народната просвета в България, Сдружението на директорите в средното образование в Република България, Синдиката на българските учители, Синдикат „Образование“ към К. на труда „Подкрепа” и Независимия учителски синдикат към К. на независимите синдикати в България, било предвидено увеличение на индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование за педагогически специалисти и непедagogически персонал, както и съответните разходи за осигурителни вноски. В точка първа от същия било изрично посочено, че за системата на предучилищното и училищното образование размерът на минималните основни работни заплати се изменял, считано от 01.01.2023 г.

Жалбоподателят С. не спори, че към датата на подписване на Анекса - 10.08.2023 г. била в прекратени трудовоправни отношения, поради придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Счита, че посоченото обстоятелство не би следвало обаче да я лиши от начисляване и получаване на договореното увеличение на работните заплати, предвид обратното действие на горепосочената норма. Твърди, че бил нарушен един от принципите, установени в Закона за защита от дискриминация, а именно принципът на равенство в третирането, като навежда и оплаквания за нарушение на разпоредбата на чл. 14 от ЗЗДискр. В тази връзка сочи, че увеличението на работната си заплата със задна дата са получили нейни колеги от училища в [населено място] и [населено място], чиито трудови правоотношения към 10.08.2023 г. са били прекратени, поради което счита, че работодателят не осигурявал равно възнаграждение за еднакъв или равностoен труд.

С. подала заявление до директора на ОУ „Л. К.”- [населено място] за преизчисление на трудовото ѝ възнаграждение, считано от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовия ѝ договор - 01.07.2023 г., но получила отказ с писмо изх. № 46/14.11.2023 г.

В депозираното допълнение към жалбата С. посочва, че оплакванията ѝ за неблагоприятно третиране са за дискриминация по признаците „лично положение“ и „възраст“, поради това, че трудовият ѝ договор бил прекратен на 01.07.2023 г. и в случая счита, че не била третирана при равни условия с други лица с равна на нейната квалификация, положили същия труд по същото време, т.е. дискриминация при осигуряване на равно възнаграждение за еднакъв труд и визира разпоредбата на чл. 14 от ЗЗДискр. Счита, че „тормоз“ по смисъла на ЗЗДискр. не е бил осъществен от страна на ръководството на институцията, в която работела. Соци, че била дискриминирана спрямо всички нейни колеги от ОУ „Л. К.”- [населено място], с които работела от 01.01.2023 г. до прекратяване на трудовия ѝ договор и които получили своите увеличения.

С разпореждане № 975/29.12.2023 г. на председателя на КЗД е образувана преписка № 307/2023 г. по описа на КЗД и същата е разпределена за разглеждане на петчленен заседателен състав за дискриминация.

На основание чл.55 и чл.56 от ЗЗДискр. са изискани писмени становища и доказателства относими по случая от Синдикат на българските учители към КНСБ; Синдикат „Образование“

към КТ „Подкрепа“; директора на ОУ „Л. К.“ – [населено място]; Зам.министър на образованието и науката; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България; Министерство на финансите; КНСБ; МОН; Независим учителски синдикат към КНСБ.

Постъпили са становища от С. Я. М. – директор на ОУ „Л. К.“ – [населено място] (л.47-48 от делото); Д. С. – председател на Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България (л.57-58); Министерство на образованието и науката, представявано от министъра (л.67-68) и Е. Л. –зам.министър на образованието и науката, в които се твърди, че жалбата е допустима, но неоснователна.

В становището си С. Я. М.- директор на ОУ „Л. К.“ посочва, че към датата на подписване на анекса -10.08.2023 г. С. С. била с прекратен трудов договор и не е притежавала качеството на „заето лице“ в системата на предучилищното и училищното образование, което обосновавало постановления от негова страна отказ за изплащане на претендираното увеличение. Счита, че с действията си по никакъв начин не е нарушил принципът на равно третиране на служителите в поверената му институция, и не е осъществил сложният фактически състав на по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., както и на чл. 14 от същия закон. Постановленият от него отказ за преизчисление на трудовото възнаграждение на С. свързано с увеличение на индивидуалните основни работи заплати на педагогическите специалисти в системата на образованието бил мотивиран на база издадена заповед на зам. министъра на образоването и науката д-р Е. Л. и становище на юристите към СРСНПБ. Освен това, сочи, че липсата на действащо трудово правоотношение правело невъзможно той в качеството си на директор да издава каквито и да било актове, касаещи промяна във вече несъществуващ трудов договор, което било негово задължение вменено му с Кодекса на труда. Счита, че основанието за увеличаването на работната заплата възниквало към датата на подписването на анекса - 10.08.2023 г., към която именно дата следвало да се определи и кръгът на правоимащите лица, а не с обратно действие, каквото било и становището обективизирано в писмото от заместник-министъра на образованието и науката относно прилагането на анекса от 10.08 2023 г. към КТД.

В становищата от Д. С. - председател на Съюза на ръководителите в системата на народната просвета в България, на Министерство на образованието и науката, както и на зам.министъра на образованието и науката се застъпва тезата, че наличието на валидно индивидуално трудово правоотношение към 10.08.2023 год. е абсолютна предпоставка за практическото реализиране на посоченото в анекса увеличение. В случаите, при които трудовият договор на работника или служителя бил прекратен, независимо от основанията за това, лицето не попадало в кръга, определен в нормативната уредба, както и в КТД, съответно и в Анекса към него. Втората предпоставка била лицето към 10.08.2023 г. да било обхванато от действието на КТД, т.е. да е синдикален член. В настоящия случай обаче с прекратяването на трудовия договор на С., тя вече не била член на синдикалната организация и по отношение на същата към 10.08.2023 г. изобщо не действал КТД, респективно анекса му, следователно нямало как да бъде осъществена дискриминация спрямо нея. Посочената в Анекса дата 01.01.2023 г. не представлявала дата на влизане в сила на договорните клаузи, а това бил началният момент, от който се увеличавали работните заплати на лицата, които притежавали качеството работници и служители - синдикални членове към момента на постигане на договореността - 10.08.2023 г., т.е. основанието за увеличение на работната заплата възниквало на 10.08.2023 г. Предвиденият минимален размер на основната заплата за системата на предучилищното и училищното образование съгласно чл. 27, ал.1 от Анекса се определяла, считано от 01.01.2023 г., единствено за тази категория лица, които притежавали качеството педагогически специалист.

Постъпили са и становища от Ю. П. –председател на синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“

(л.53-55 от делото); Я. Т. –председател на Синдиката на българските учители (л.25 от делото) и А. Т. –председател на Независимия учителски синдикат (л.73 от делото), в които се излагат съображения, че прилагането на съответните разпоредби за увеличаване на работните заплати се отнасяли за всички членове на страните по КТД, респективно на Анекса, които са били в трудови правоотношения към 01.01.2023 г. Обстоятелството, че някои работници или служители не били в трудово правоотношение с образователната институция, без значение на основанията за прекратяване на трудовия им договор, към момента на подписване на Анекса, не било пречка работодателят да увеличи със задна дата работните заплати за изминалия период от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовото правоотношение. Правното основание за това давала разпоредбата на чл. 118, ал. 3 от КТ, според която: „Работодателят може едностранно да увеличава трудовото възнаграждение на работника или служителя“. Не било необходимо подписването на допълнително споразумение към трудовия договор, след като чл. 118 ал. 3 от КТ предоставял възможност за едностранната му промяна от страна на директора в частта работна заплата и то само в посока увеличение. Лицата, засегнати от действието на Анекса със задна дата, чиито трудови договори били прекратени в периода 01.01.2023 г. до подписването на Анекса или след него, с писмено заявление до директора образователната институция, трябвало да поискат преизчисляване на трудовите им възнаграждения от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовия им договор. При отказ от страна на работодателя, засегнатото лице можело да сигнализира Инспекцията по труда, както и по съдебен ред да релевира искане за присъждане на неизплатеното му трудово възнаграждение в договорения увеличен размер.

Изразява се становище, че в случая била налице дискриминация спрямо лицата с прекратени правоотношения в периода 01.01.2023 г. - 10.08.2023 г., на които не били изплатени възнаграждения с увеличен размер, съгласно Анекс Д01-192/10.08.2023 г. към КТД от 06.12.2022 г., подписан между МОН и социалните партньори за системата на предучилищното и училищно образование, и действието на публикуваната в ДВ бр. 75 от 2023 г., Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда. Жалбоподателката С. И. С. попадала именно в кръга на тези лица. Посочва се още, че с придадената обратна сила се предвиждали по-благоприятни последици за адресатите на тези разпоредби, което било изцяло съобразено с изискванията на чл. 14 ЗНА. Затова лицата, които полагали труд в процесния период имали право да получат предвиденото в Закона за държавния бюджет, Наредбата и КТД увеличение на работната заплата. Ирелевантно било обстоятелството, че трудовият договор бил прекратен преди подписването на Анекса, тъй като претенцията обхващала период преди прекратяване на правоотношението.

В постъпилото становище от Министерство на финансите (л.59-60 от делото) се излагат доводи за недопустимост на жалбата на С. С. срещу министъра на финансите и Министерството на финансите, предвид оплакванията в същата и с оглед обстоятелството, че МФ не било страна по посочения в жалбата Колективен трудов договор за системата на предучилищното и училищното образование № Д 01-269 от 06.12.2022 г.

В депозираното по преписката становище от А. А.-председател на Сдружение на директорите в средното образование в Република България се сочи, че разглежданият в КЗД казус имал характер на трудов спор, поради което и същият бил подсъден на районните съдилища.

С доклад – заключение (л.75-82 от делото) докладчикът по преписка № 307/2023 г. е направил предложение до председателя на заседателния състав да насрочи открито заседание за разглеждане на преписката, с призоваване на страните. Открито заседание е било проведено на 30.10.2024 г., за което е съставен съответния протокол (л.95-97). На 14.01.2025 г. е постановено обжалваното в настоящото съдебно производство Решение № 8 на Комисия за защита от

дискриминация.

В мотивната част на акта е прието, че предмет на спора пред КЗД са оплакванията на С. И. С. за нарушение на чл. 14 на Глава Втора, раздел първи - „Защита при упражняване правото на труд“, както и претенция за нарушени права при упражняване правото ѝ на труд, а именно неосигуряването на равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд от страна на работодателя по смисъла на чл. 14 от ЗЗДискр. С. сезирала КЗД с жалба срещу ОУ „Л. К.“ - [населено място], представлявано от директора С. Я. М.; Министъра на образованието и науката, представляващ Министерство на образованието и науката и срещу Заместник-министъра на образованието и науката - д-р Е. Л., във връзка с практиката по прилагането на КТД 01-269/06.12.2022 г. вр. т. 1 от Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. С оглед на обстоятелството, че в жалбата били наведени оплаквания срещу самата разпоредба на чл. 27, ал. 2 от КТД 01-269/06.12.2022 г. във вр. с т. 1 от Анекс № Д01 -192/10.08.2023 г., то по преписката били конституирани в качеството на ответни страни и страните, подписали Колективния трудов договор и анекса към него.

Според състава на КЗД в случая нямало спор по фактите, а основният спор между страните бил свързан с прилагането на Анекс Д01-192/10.08.2023 г. към КТД 01- 269/06.12.2022 г. Безспорно било обстоятелството, че в Държавен вестник бр. 75 от 01.09.2023 г. е публикувана Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда. В §2 от Наредбата са определени минималните размери на основните месечни работни заплати на педагогическите специалисти, като в таблицата в третата колона са упоменати размерите на заплатите, а над тях е изписано „Минимална основна работна заплата от 01.01.2023 г. В следващия §3 е изрично посочено, че Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в Държавен вестник, с изключение на §2, който влиза в сила от 01 януари 2023 г. Аналогично било положението и със сключения Анекс, съгласно който ефектът на договореното е с обратна сила, т.е. съставът приема, че не е спорно обстоятелството, че предвиденото увеличение се прилага с обратно действие от 01.01.2023 г., а не от датата на сключването на Анекса - 10.08.2023 г. Според разпоредбата на чл. 54. ал. 1 от КТ „Колективният трудов договор влиза в сила от деня на сключването му, доколкото в него не е уговорено друго“, поради което и съставът на КЗД споделя становището застъпено в редица съдебни решения, че придадената обратна сила на Анекса е законосъобразна.

В решението е отбелязано, че разнопосочните становища на страните, подписали Анекса се основават на интересите, които защитават като организации. Съставът е приел, че страните по анекса чрез непрецизната си и неизчерпателна формулировка са дали повод за разнопосочното му тълкуване. Застъпена е тезата, че съдържанието на процесния анекс трябва да се тълкува според точния му смисъл, както и да се вземе предвид колективната обща воля на страните. С оглед на тези обстоятелства съставът е приел, че подписалите Анекса към КТД страни са имали действителна обща воля да преуредят трудовите правоотношения на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал със задна дата, поради което са придали обратно действие на Анекса, без обаче да става ясно дали същото се отнася и по отношение на напусналите системата на образованието преди 10.08.2023 г. Това следвало и от буквалното тълкуване на текста на самия Анекс, който гласи:

Текстът на чл. 27 се изменя, както следва: „ Чл. 27. (I) За системата на предучилищното и училищното образование се определят минимални основни работни заплати, считано от 01.01.2023 г., както следва: ...

(2) Осигурените средства от държавния бюджет на Република България за 2023 г. в размер на 524 млн. лв. се изразходват единствено и само за увеличение, считано от 01.01.2023 г., на

индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogическия персонал и съответните разходи за осигурителните им вноски за сметка на работодателя“.

От изложеното се установява, че минималните основни работни заплати се определят на база на осигурени средства от държавния бюджет на 2023 г. Определянето се извършва, считано от 01.01.2023 г. Съставът на КЗД приема, че както в Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4/2017 г., така и в Анекса не е изрично упоменато, че увеличението се извършват само по отношение на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, който има действащо трудово правоотношение към момент различен от 01.01.2023 г. Подобна рестрикция би била обективно оправдана единствено ако е изрично и конкретно прокламирана в разпоредба. Ако законодателят, респективно подписалите анекса към КТД страни са имали предвид, че изменението има обратно действие, но същото касае само лицата, заети в системата на образованието към момента на създаване на изменението, е следвало изрично да го посочат, което обаче не са сторили. Следователно няма основание за извод в такава посока. Ето защо, съставът на КЗД приема, че смисълът на Анекса е в това, че индивидуалните работни заплати се определят, считано от 01.01.2023 г. по отношение на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, заети в системата на предучилищното и училищното образование към момента на влизане в сила на разпоредбата, а именно 01.01.2023 г., в какъвто смисъл са и цитираните решения по разгледани трудовоправни спорове.

След установяване на релевантите факти и извършване на анализ на събраните в хода на административното производство писмени доказателства съставът на КЗД намира, че в рамките на периода от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовото правоотношение на С. С. - 01.07.2023 г., същата е упражнявала заеманата от нея длъжност „учител“ в ОУ „Л. К.“ -гр. П. заедно с останалите служители на училището. Поради тази причина работодателят съгласно чл. 14 от Закона за защита от дискриминация е следвало да заплати за този период на С. С. равно възнаграждение за извършения еднакъв или равностоен труд от нея, съпоставено с колегите ѝ. Приел е, че фактът, че директорът на ОУ „Л. К.“ - [населено място] не е удовлетворил заявлението на С. С., като е отказал да ѝ изплати полагащото ѝ се възнаграждение съставлява нарушение на антидискриминационното законодателство. В тази връзка съставът е счел за основателни доводите на директора на ОУ „Л. К.“ -гр. П., изложени в писменото му становище, че отказът му се базира на издадена заповед от заместник-министъра на образованието и науката - Е. Л., тъй като същият действа в условията на обвързана компетентност. Ето защо, съставът е приел, че директорът на ОУ „Л. К.“ - [населено място] не е осъществил пряка дискриминация спрямо С. С., както и в качеството му на представляващ училището- работодател не е нарушил разпоредбата на чл. 14 от ЗЗДискр.

На следващо място, по отношение на оплакванията в жалбата на С. С. срещу заместник-министъра на образованието и науката Е. Л., в оспореното решение е посочено, че съгласно чл. 26 от Закона за администрацията заместник-министрите подпомагат министъра при осъществяването на политическата програма на правителството, при разработването на проекти за нормативни актове и при изпълнението на неговите правомощия. Според текста на чл.26, ал.2 от ЗА-със заповед министърът делегира правомощия на своите заместници и определя техните функции. В този смисъл ролята на заместник-министъра е по осъществяване и подпомагане на министъра. Поради това не можело да се приеме, че Е. Л., в качеството си на заместник-министър е упражнявала самостоятелни и независими правомощия. Не е спорен фактът, че същата е изпратила писмо, в което е изразила становище относно прилагането на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към КТД за системата на училищното и предучилищното образование.

Доколкото обаче писмото изхожда от нея в качеството ѝ на заместник-министър, то съставът е счел, че отговорността е на министъра на образованието, тъй като той следва да контролира дейността на подопечния му заместник-министър. В тази насока съставът отбелязва, че по преписката липсват данни за съгласуваност и контрол над указанията, изпратени до училищата от страна на министъра, като именно по този начин с бездействието си да даде легитимни указания, последният е създал условия за неравно третиране.

Поради изложеното съставът е мотивирал заключение, че министърът на образованието и науката като ръководител на образователната система, с бездействие, изразено в липса на ясни инструкции и указания по прилагане на Анекса, е създал предпоставки за неравно третиране на лица в поверената му образователна система, което е нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр., и представлява непряка дискриминация. Вследствие на това С. С. е била по-неблагоприятно третирана, поради факта, че е пенсионирана на 01.07.2023 г.

На последно място, в оспореното решение съставът на КЗД е приел, че страните по анекса - Министърът на образованието и науката; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в България; Сдружение на директорите в средното образование в Република България; Синдикат на българските учители към КНСБ; Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ и Независим учителски синдикат към КНСБ (всички представлявани от техните председатели) чрез непрецизната си и неизчерпателна формулировка на текста на Анекса са създали привидно неутрална разпоредба, като по този начин страните са дали повод за разнопосочното му тълкуване и различното му прилагане в частност спрямо лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г. Това е могло да бъде избегнато, ако изрично, точно и прецизно е било посочено към кой момент трябва да се установи наличието на трудово правоотношение. По този начин, страните по Анекса с непрецизната си формулировка и възможността за различно тълкуване на смисъла му, са създали предпоставки за неравно третиране и дискриминация на групи лица, в частност жалбоподателката С. С..

Решението на КЗД е връчено срещу подпис на страните, видно от приложените известия за доставяне – (л.107-120), като на министъра на образованието и науката е връчено на 25.01.2025 г. (л.110 от делото).

При така установената по делото фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е частично процесуално допустима, като подадена от надлежно легитимирано лице, адресат на оспореното решение, в срока по чл. 149 от АПК във връзка с чл. 68, ал. 1 от ЗЗДискр. Съдът споделя изложеното от процесуалния представител на ответника, че жалбата, с която е сезиран е недопустима в частта, с която се оспорват дадените на основание чл. 46, т. 7 ЗЗДискр препоръки. КЗД е специализиран държавен орган с компетентност да осъществява контрол по прилагането и спазването на законите, уреждащи равенство в третирането. Една от формите, под които се осъществява тази компетентност е възможността КЗД да прави предложения и да отправя препоръки до държавните и общинските органи за преустановяване на дискриминационни практики и за отмяна на техни актове, издадени в нарушение на този или други закони, уреждащи равенство в третирането. Тези актове на комисията нямат белезите на индивидуален административен акт по смисъла на чл. 21, ал. 1 АПК, тъй като с тях не се упражняват властнически правомощия за едностранно, независимо от волята на адресата установяване на дадено правно положение. С тях не се създават права и задължения за адресата, нито се засягат неговите права, свободи или законни интереси, поради което за разлика от предписанията по чл. 47, т. 7 ЗЗДискр, дадените препоръки не подлежат на обжалване. Поради това и жалбата, насочена срещу т. II и т. VI от обжалваното решение е недопустима и следва да

остави без разглеждане.

В допустимата ѝ част жалбата е неоснователна, по следните съображения:

С оглед разпоредбата на чл. 168, ал. 1 от АПК, съдът преценява законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по смисъла на чл. 146 от АПК.

Извършвайки тази преценка съдът констатира, че Решение № 8/ 14.01.2025 г. е постановено от петчленен разширен заседателен състав, определен с разпореждане № 975/29.12.2023 г. на председателя на КЗД, който състав се явява компетентен орган по смисъла на чл. 48, ал. 3 от ЗЗДискр.

Спазени са разпоредбите на чл. 51, чл. 52 и чл. 54 ЗЗДискр, доколкото не са налице пречки за образуване на производство и не са изтекли три години от извършване на нарушението.

В хода на административното производство на ответните страни е гарантирано правото да се запознаят със събраните по преписката материали на основание чл. 59, ал. 3 от ЗЗДискр, предоставена им е възможност да изложат своите възражения, както и да представят допустими, необходими и относими към спора доказателства. При проведеното проучване съгласно чл. 55 от ЗЗДискр. и при събиране на необходимите и относими доказателства органът е извършил пълно, обективно и всестранно изясняване на релевантните за случая факти в съответствие с разпоредбите на чл. 35 и чл. 36, ал. 1 от АПК. Административният орган е спазил формулираното в чл. 9 от ЗЗДискр. правило за разпределение на доказателствената тежест. Изложеното обуславя извод за липсата на съществени процесуални нарушения при изясняване на обективната истина, съответно спазени са основните принципи на процеса, гарантиращи равенството на страните в производството, тяхното активно участие, вкл. и при събирането на доказателства (чл. 8, чл. 34 и следващите от АПК). В случая конкретиката на казуса е правилно изяснена от фактическа страна, като между страните липсва спор по фактите. Волята на административния орган е ясно изразена, не съществуват пропуски или грешки, което е предпоставка за правилното упражняване на съдебния контрол за законосъобразност и осигурява възможност на оспорващия да организира адекватно защитата си във висящия съдебен процес.

На следващо място, оспореното решение е взето с изискващото се мнозинство по чл. 64 от ЗЗДискр., като то е подписано от всички членовете на състава, без да са налице особени мнения. Спазена е формата и съдържанието, предвидени в разпоредбите на чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр., като са посочени наименованието на органа, фактическите и правните основания за издаването му, разпоредителна част, както и пред кой орган и в какъв срок може да се обжалва. Комисията е обосновала своите изводи въз основа на събраните в хода на производството доказателства, приобщени към административната преписка.

Настоящият съдебен състав намира, че правилно е приложен материалния закон, поради което и възраженията в жалбата в тази насока са неоснователни.

Съгласно чл. 4, ал. 1 ЗЗДискр. се забранява всяка пряка или непряка дискриминация, основана на посочените дискриминационни признаци. Разпоредбите на ал. 2 и ал. 3 от същия текст съдържат определения на понятията „пряка дискриминация“ и „непряка дискриминация“. Според съдебната практика за да е налице нарушение на Закона за защита от дискриминация е необходимо фактическите действия по твърдяното третиране да се подведат под хипотезата на правните норми, регламентиращи съответната форма на дискриминация – пряка, непряка, тормоз. Фактическият състав на всяка от формите на дискриминация има своя специфичен комплекс от юридически факти, чието доказване в хода на съдебното производство установява дискриминационното третиране. Общото между тях е, че съставляват нарушение на принципа на равенство на основата на някой от защитените признаци. Следователно, за да е съставомерно по смисъла на антидискриминационния закон, нарушението на принципа на равенство трябва да е

обусловено, да е в причинна връзка (независимо от наличието и на други) с някой от защитените признаци. Само тогава неравенството попада в обхвата на закона и ползва неговата закрила.

По защитения признак „лично положение“, посочен в жалбата на С. С., правилно в оспореното решение е прието, че за разлика от други защитени признаци - пол, раса, религия, увреждане, възраст, семейно положение, които са присъщи на човешкия индивид, защитеният признак "лично положение" няма еднозначно прието обективно съдържание. Затова се налага установяване и доказване във всеки конкретен случай на значим, обективен, същностен за личността белег, позволяващ да бъде прилаган еднакво и който отчита всестранния обхват на закона и абсолютната забрана за пряка дискриминация. В тази връзка съдът приема, че признакът "лично положение" може да включва различни характеристики на личността: местоживееене, ръст, тегло, цвят на косата и очите, стаж, професионален опит, майчин език, акцент или диалект, хранителни навици, културни обичаи, както и други черти, които отличават един човек или група хора от останалите. Правото на труд и неговото конкретно упражняване също може да се приеме за част от съдържанието на признака "лично положение" по смисъла на чл.4, ал. 1 от ЗЗДискр., което в случая безспорно е свързано и с признака „възраст“, който е категорично установен, предвид обстоятелството, че прекратяването на трудовото правоотношение на С. на основание чл.327, ал.1, т. 12 от КТ е наличието на съответния осигурителен стаж и възраст.

Правилно намира съдът становището на КЗД, че пенсионирането на дадено лице е иманентно присъща характеристика на личността, трайна и в резултат на последицата от упражняването на труд. Двата релевиращи от жалбоподателката С. С. признака са взаимосвързани, тъй като фактът, че е навършила определена възраст я е лишил от получаване на по-висок размер на трудовото възнаграждение за периода от 01.01.2023 г. – 01.07.2023 г. и право да се пенсионира при по-добри условия.

Съгласно чл. 242 КТ положеният труд по трудово правоотношение е възмезден и работодателят дължи на работника възнаграждение за претързания труд.

Според нормите на чл.128, т.2 и чл.245 КТ работодателят дължи плащане на договореното трудово възнаграждение за извършената от работника/служителя работа. Това е основно задължение на работодателя като насрещна престация за предоставената му и използвана от него работна сила на работника или служителя. Следователно изменението на КТД с анекса от 10.08.2023 г. следва да се прилага за всички работници/служители в сферата на предучилищното и училищното образование /синдикални членове или присъединили се по реда на чл. 57, ал. 2 КТ/, които към 01.01.2023 г. са полагали труд по трудово правоотношение. Следва да се посочи, че по силата на сключения на 10.08.2023 г. Анекс е изменена разпоредбата на чл.27 от КТД от 06.12.2022 г., уреждаща минималните основни работни заплати за системата на предучилищното и училищното образование и разпределението на осигурените средства от държавния бюджет, като със задна дата - от 01.01.2023 г. се определят по-високи минимални основни работни заплати за системата на предучилищното и училищното образование, т. е. с анекса се преуреждат отношенията относно работните заплати на педагогическия и непедагогическия персонал в системата на предучилищното и училищното образование със задна дата относно всички членове на синдикални организации, които към 01.01.2023 г. са полагали труд по трудово правоотношение.

Разпоредбата на § 46 от ПЗР на Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г., обн. ДВ, бр. 66/01.08.2023 г. предвижда, че законът влиза в сила от 1 януари 2023 г. По силата на § 2 от Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда /обн. ДВ, бр. 75 от 01.09.2023 г. / е изменено Приложение № 3 относно минималните размери на основните месечни работни заплати на педагогическите специалисти. Съгласно § 3 от

Заклучителните разпоредби към Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник", с изключение на § 2, който влиза в сила от 1 януари 2023 г.

Наредбата е издадена от министъра на образованието и науката на основание чл.22, ал.9 във вр. чл.22, ал.2, т.18 от Закона за предучилищното и училищното образование и е съгласувана с министъра на труда и социалната политика и с министъра на финансите.

Изменението на КТД с Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. също предвижда нови размери на минималните основни възнаграждения, считано от 01.01.2023 г. Съгласно чл. 14, ал. 1 от Закона за нормативните актове обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба.

Ретроактивното действие е правен институт, с който законодателят придава правно значение на настъпването на определени правни последици към един минал момент, към който не се е осъществил правопораждащият ги юридически факт, по съображения за справедливост и социална целесъобразност. С фикцията на обратното действие законодателят преурежда вече възникнали в предходен момент правоотношения между правните субекти.

Предвид това съдът намира, че изменената с анекса от 10.08.2023 г. разпоредба на чл. 27 от КТД се отнася за работните заплати на всички заети към 01.01.2023 г. педагогически специалисти и непедagogически персонал в сферата на предучилищното и училищното образование, предвиждащо нов размер на основните възнаграждения, считано от 01.01.2023 г., за работните заплати на заетите в системата на образованието. Никъде в закона или в КТД не е визирано и изрично уточнено, че това увеличение не засяга лицата с прекратено трудово правоотношение, т. е. придаденото ретроактивно действие на нормата следва да се тълкува разширително, а не стеснително и че се отнася до лицата, които в този период са полагали труд в учебни заведения и са се намирали в трудови правоотношения, по арг. от чл. 46 ЗНА.

Правилно в оспореното решение е прието, че смисълът на Анекса е, че индивидуалните работни заплати се определят, считано от 01.01.2023 г. по отношение на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, заети в системата на предучилищното и училищното образование към момента на влизане в сила на разпоредбата, а именно 01.01.2023 г. Тълкуване в обратен смисъл на текста на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. и неизплащането на дължимите увеличения на учители, които са упражнявали законосъобразно труда си по трудово правоотношение към 01.01.2023 г. поставя същите в неравноправно положение с останалите лица, на които са били изплатени и преизчислени трудовите възнаграждения.

В конкретиката на настоящия казус С. С. е упражнявала заеманата от нея длъжност „учител“ в ОУ „Л. К.“ -гр. П. от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовото ѝ правоотношение - на 01.07.2023 г., поради пенсиониране, наравно с останалите служители на училището. Поради тази причина работодателят съгласно чл. 14 от Закона за защита от дискриминация е следвало да заплати за този период на С. С. равно възнаграждение за извършения еднакъв или равностоен труд от нея съпоставено с колегите ѝ.

Правилни са и изводите в решението, че министърът на образованието и науката като ръководител на образователната система, с бездействие, изразено в липса на ясни инструкции и указания по прилагане на Анекса, е създал предпоставки за неравно третиране на лица в поверената му образователна система, което е нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр., и по своята същност представлява непряка дискриминация, като вследствие на това С. С. е била по-неблагоприятно третирана поради факта, че е пенсионирана към дата 01.07.2023 г.

Съдът споделя и изводите в оспореното решение, че чрез текста на Анекса е създадена привидно неутрална разпоредба, като по този начин страните, подписали анекса са дали повод за

разнопосочното му тълкуване и различното му прилагане, в частност спрямо лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г. В подкрепа на този извод са и цитираните в решението на КЗД съдебни решения по заведени трудовоправни спорове от учители от различни училища в България, които за разлика от колегите си от училищата в [населено място] и [населено място] не са получили дължимото увеличение на работната си заплата, считано от 01.01.2023 г. до датата на прекратяване на трудовото си правоотношение. Ето защо, възраженията в жалбата в тази насока съдът намира за неоснователни.

По изложените съображения, оспореното решение № 8/14.01.2025 г. на Комисия за защита от дискриминация, петчленен заседателен състав, следва да бъде оставено в сила, като правилно и законосъобразно. Същото съответства и на целта на закона.

При този изход на спора претенцията на ответната страна за присъждане на разноски за юрисконсултско възнаграждение е основателна и следва да бъде уважена. Съдът счита, че в полза на КЗД следва да бъде присъдено възнаграждение в минималния размер от 100 лева, съобразно разпоредбата на чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ, доколкото от една страна -упълномощеният процесуален представител на ответника не се яви в проведеното съдебно заседание, а само е депозирал писмено становище, т.е. не е проявил процесуална активност, а от друга – делото не се отличава с особена фактическа и правна сложност.

Така мотивиран и на основание чл.159, т.1, чл. 172, ал. 2 и чл.143, ал.

3 от АПК, Административен съд- София град, 29 състав

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ жалбата на Министъра на образованието и науката срещу т. II и т. VI от Решение № 8/14.01.2025 г. на Комисия за защита от дискриминация, петчленен разширен заседателен състав и **ПРЕКРАТЯВА** производството по делото в тази част.

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Министъра на образованието и науката срещу т. I и т. V от Решение № 8/14.01.2025 г. на Комисия за защита от дискриминация, петчленен разширен заседателен състав.

ОСЪЖДА Министерство на образованието и науката да заплати на Комисията за защита от дискриминация сумата в размер на 100 (сто) лева, представляваща разноски по делото.

РЕШЕНИЕТО в частта, с която жалбата се оставя без разглеждане, може да бъде обжалвано с частна жалба в 7-дневен срок от съобщаването му, а в останалата част - с касационна жалба в 14 - дневен срок от съобщаването му, чрез Административен съд София - град пред Върховния административен съд.

Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на препис от него по реда на чл. 137 АПК.

СЪДИЯ: